

8 grudnia 2022

LIST OTWARTY DO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Szanowny Panie Rzeczniku,

jako przedstawicielki i przedstawiciele organizacji społecznych – inicjatywy “Nasz Rzecznik”, Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, ruchów ulicznych, organizacji strażniczych i wielu innych, zwracamy się z prośbą o wyjaśnienie przyczyn odwołania dr Hanny Machińskiej ze stanowiska Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich. Działania Pani Doktor stanowiły bowiem dowód wiarygodności i otwartości urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich, a jej troska o tych, którzy znaleźli się w najtrudniejszej sytuacji, budowała zaufanie do kierowanej przez Pana instytucji.

To ona dbała o to, by prawa osób uchodźczych na granicy polsko-białoruskiej były respektowane. Wielokrotnie odwiedzała Podlasie i wraz z aktywistkami i aktywistami ratowała uchodźców i uchodźczynie przed wywózką do Białorusi, a następnie towarzyszyła im (wraz z innymi osobami pracującymi w Biurze RPO) w placówkach Straży Granicznej. Jeździła do lasu, przywoziła pomoc humanitarną i była zawsze tam, gdzie prawa człowieka były łamane. Dzięki działalności Hanny Machińskiej osoby uchodźcze mogły korzystać z przewidzianych prawem procedur. Była zawsze dostępna i pozostawała do dyspozycji niezależnie od dnia tygodnia czy pory dnia. To ona potem odwiedzała te osoby w ośrodkach strzeżonych, gdzie zostały zatrzymane, i pokazywała warunki, w jakich osoby poszukujące ochrony są przetrzymywane.

To ona odwiedzała komisariaty, gdy zatrzymywano aktywistów i aktywistki LGBT+, protestujące kobiety czy osoby manifestujące przeciw faszyzmowi. Przyjeżdżała, często w godzinach nocnych, do oddalonych od centrum Warszawy miejsc, gdzie dokonywano zatrzymań pokojowo protestujących w obronie praw człowieka i przeciwko decyzji TK w sprawie zakazu aborcji. To ona weryfikowała wtedy warunki, w których przetrzymywano protestujących i była wsparciem dla pełnomocników i pełnomocniczek, dowodząc, że nie muszą walczyć z całym aparatem państwowym. Jako Zastępczyni RPO była dowodem niezłomności i nadziei na siłę praw człowieka i praworządności w najtrudniejszych momentach.

Dr Hanna Machińska była tam, gdzie Rzecznik Praw Obywatelskich powinien być obecny. Działała na rzecz ochrony praw człowieka, w realnie dziejących się sytuacjach, na bieżąco. Nie odkładała działań na później. Nie badała *post factum*, jak naruszane są prawa człowieka, by przedstawić rekomendacje na przyszłość. Używała całej swojej wiedzy i możliwości działania tego najbardziej obywatelskiego z urzędów, by ratować ludzi przed śmiercią, cierpieniem i poniżeniem.

Tak właśnie rozumiemy art. 208 ust. 1 Konstytucji RP: “Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych.”

Rzecznik Praw Obywatelskich jest nie tylko niezależny od polityków, ale też odpowiada przed wszystkimi, których praw ma chronić. Decyzje, które Pan podejmuje, podlegają osądowi publicznemu. Obywatelki i obywatele zadają pytania – o motywy zwolnienia, o moment zwolnienia, ale przede wszystkim o Pańskie plany dotyczące zapewnienia odpowiedniego

standardu ochrony praw człowieka w obszarach, za które odpowiadała do tej pory dr Hanna Machińska.

Rozumiejąc i szanując Pana prawo do samodzielnego dobierania najbliższych współpracowników i współpracowniczek oraz budowania zespołu, jesteśmy jednocześnie przekonani i przekonane, że decyzje te nie mogą wpływać na obniżenie standardu ochrony obywateli i cudzoziemców w tak kluczowych obszarach, jak przeciwdziałanie torturom oraz innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Z tych powodów, kierując się troską o standard ochrony praw człowieka w Polsce, prosimy Pana o przedstawienie priorytetów RPO oraz planu działania Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur.

Po pierwsze – który z Pańskich zastępców zajmie się zapewnieniem funkcjonowania tego Mechanizmu na poziomie nie niższym niż do tej pory? To, czy nadzór i koordynację KMPT powierzy się bezpośrednio Wicercznikowi, jest kluczowe ze względu na większą samodzielność i kompetencje, które powinny wiązać się ze sprawowaniem tej funkcji.

Po drugie – jak będzie wyglądała praca KMPT w przypadku demonstracji, które w ostatnich latach wiązały się często z nieuzasadnionymi i nielegalnymi zatrzymaniami protestujących? Czy przedstawicielki i przedstawiciele KMPT będą – tak jak do tej pory – obecni na komisariatach, by monitorować sytuację zatrzymanych i zapewnić ochronę ich praw?

Po trzecie – jak będzie wyglądała ochrona życia ludzkiego na granicy, w sytuacji bezprawnych działań Straży Granicznej, co potwierdzają m.in. niedawne wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z września br. czy Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim, wydział zamiejscowy w Hajnówce z marca br.

Wierzymy, że łączy nas wspólna troska o właściwy poziom ochrony praw człowieka w Polsce. Z tych powodów zwracamy się z prośbą o udzielenie odpowiedzi na postawione wyżej pytania. Siła urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich opiera się na autorytecie społecznym, którego podstawą jest zaufanie. Natomiast zaufanie budowane jest przez transparentność działań, jasną komunikację oraz czytelne motywy podejmowanych decyzji, także w sprawach kadrowych. W czasie konfliktów, niepokoju, łamania praw człowieka, wyzwań społecznych potrzebujemy liderów i liderki, którzy będą stanowić gwarancję obrony najsłabszych, dyskryminowanych, wykluczanych.

Zapraszamy też do bezpośredniej rozmowy na powyższe tematy. Jesteśmy pewni, że obecna sytuacja warta jest rozmowy RPO ze społeczeństwem obywatelskim na temat palących wyzwań dotyczących ochrony w Polsce praw człowieka.

Łączymy wyrazy szacunku,

SPIS ORGANIZACJI (lista jest aktualizowana – stan na 12.12.2022, godz. 17:30)

1. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych
2. Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
3. Alicja Molenda
4. Fundacja Centrum im. Prof. Bronisława Geremka
5. Fundacja Panoptykon
6. Fundacja Projekt: Polska

7. Fundacja Wolności
8. Fundacja im. Stefana Batorego
9. Nauka dla Przyrody
10. Fundacja Stocznia
11. Fundacja Artonomia, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
12. Fundacja Hej Koniku
13. Stowarzyszenie Szlakiem Kobiet, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
14. Otwarta Rzeczpospolita – Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii
15. Stowarzyszenie Wiosna Bez Barrier
16. NaRencie.pl, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
17. Fundacja dla Gigantów, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
18. Green REV Institute, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
19. Fundacja Polskie Forum Migracyjne
20. Grupa Granica
21. Konsorcjum Migracyjne
22. Fundacja Równość.org.pl
23. Fundacja Humanity in Action Polska
24. Fundacja Picture Doc
25. Protest OzN i ich opiekunów
26. Stowarzyszenie Inicjatywa Obywatelska Pro Civium
27. Fundacja Interakcja
28. Fundacja eFkropka
29. Stowarzyszenie na rzecz osób LGBT Tolerado
30. Kampania Przeciw Homofobii
31. Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
32. Talk to Loop
33. Fundacja Feminoteka
34. Wielka Koalicja za Równością i Wyborem (WKRW)
35. Fundacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny FEDERA
36. Akcja Demokracja
37. Łódzkie Dziewuchy Dziewuchom
38. Polonijna Rada Kobiet
39. Fundacja Autonomia
40. Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej (FRS)
41. Komitet Obrony Demokracji
42. Fundacja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi
43. Klub Inteligencji Katolickiej w Warszawie
44. Stowarzyszenie “NIGDY WIĘCEJ”
45. Stowarzyszenie Mudita, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
46. Stowarzyszenie Egala
47. Federacja Znaki Równości
48. Fundacja dla Polski | Fundusz Obywatelski im. Henryka Wujca
49. Stowarzyszenie Kongres Kobiet
50. Stowarzyszenie „Tęczowy Tarnów”, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
51. Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza
52. Fundacja Rodzic w mieście, Inicjatywa “Nasz Rzecznik”
53. Stowarzyszenie NOMADA
54. Ogólnopolski Strajk Kobiet
55. Stowarzyszenie Klucz Stop Społecznym Wykluczeniom z Katowic
56. Fundacja Rodzić po Ludzku, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”

57. Fundacja Polska Gościnność
58. Chlebem i Solą
59. Granica dla Granicy Cieszyn
60. Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
61. Klub Świadomej Młodzieży Fundacji Autism Team, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
62. Stowarzyszenie Klon/Jawor
63. Stowarzyszenie “Cała Naprzód”
64. Inicjatywa obywatelska “Chcemy całego życia!”
65. Fundacja „Przestrzeń dla edukacji”
66. Fundacja Instytut Spraw Społecznych (Wielka Koalicja za Równością i Wyborem)
67. Strajk Kobiet Berlin #FeminiBerlinPolska
68. Manifest Wolnej Polki
69. Fundacja “Różowa Skrzyneczka”
70. Stowarzyszenie Zielone Dzieci, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
71. Studencki Komitet Antyfaszystowski
72. Fundacja Kongres Obywatelskich Ruchów Demokratycznych
73. Stowarzyszenie Adwokackie Defensor Iuris
74. Stowarzyszenie Jesteśmy Razem
75. Partia Zieloni
76. Fundacja dla Gigantów, Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
77. Stowarzyszenie Kobiety Słupsk
78. Fundacja Widzialne
79. Fundacja Strefa WolnoSłowa
80. Stowarzyszenie Dziewuchy Szwajcaria
81. Polski Klub Ekologiczny
82. Fundacja Greenpeace Polska
83. Godność i Wsparcie Drogą i Nadzieją – ruch społeczny, Inicjatywa “Nasz Rzecznik”
84. Instytut Spraw Publicznych
85. Sieć Obywatelska Watchdog Polska
86. Stowarzyszenie Dialog Społeczny
87. Stowarzyszenie Fabryka Równości
88. Stowarzyszenie Państwomiasto
89. Stowarzyszenie Queerowy Maj
90. Stowarzyszenie TAK Trójmiejska Akcja Kobieta w Gdańsku
91. Stowarzyszenie HaKoach, Inicjatywa “Nasz Rzecznik”
92. Forum Obywatelskiego Rozwoju
93. Czarny Protest Bielsko-Biała / Strajk Kobiet Bielsko-Biała
94. MY, RODZICE – stowarzyszenie matek, ojców i sojuszników osób LGBTQIA,
Inicjatywa „Nasz Rzecznik”
95. Manifa Rzeszów
96. Wolne Sądy
97. Fundacja Pro Diversity
98. Queer UW
99. Fundacji Strefa Zieleni
100. Grupa Obywatelska Ostrowski Spacer Protestacyjny „Łańcuch Światła”
101. Fundacja Pro Diversity
102. Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów, Inicjatywa “Nasz Rzecznik” (grupa
inicjatywna)
103. Fundacja Centrum Praw Kobiet
104. Dziewuchy Berlin

105. Ambasada Polek e.V.
106. Helsińska Fundacja Praw Człowieka
107. Fundacja Zielony Przylądek
108. Koalicja Żywa Ziemia
109. Fundacja Centrum Badań Migracyjnych / Migrant Info Point
110. Koszalińskie Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej Era Kobiet
111. Stowarzyszenie WIOSNA
112. SSP „Iustitia”
113. Centralna Rada Romów w Polsce, Centrum Doradztwa I Informacji dla Romów
114. Stowarzyszenie Aktywne Kobiety
115. Obywatele RP
116. Poznański Ruch Antyfaszystowski (Kolektyw PyRA)
117. Kongres Świeckości
118. Stowarzyszenie Pracownia Etnograficzna im. Witolda Dynowskiego
119. Wolność, Równość, Demokracja
120. Towarzystwo Tłumaczy i Wykładowców Języka Migowego „GEST”
121. Fundacja NieOdkładalni
122. Stowarzyszenie „TU I TERAZ” z Gliwic
123. Fundacja Tośka i Przyjaciele
124. Fundacja Akceptacja
125. Fundacja Edukacyjna Jacka Kuronia
126. Fundacja W Stronę Dialogu